

Bb 4650

1307

347

906

KÖZEGÉSZSÉGÜGYI

SZILVESZTER EST.

==== 1904. =====
== CSITÁRI NYOMDA ==
== SZÉKESFEHÉRVÁR. ==

KÖZEGÉSZSÉGÜGYI
SZILVESZTER EST.

R14

Irta NEMO

130² 34²
906

V. VI. 14.

1904.
CSITÁRI NYOMDA
SZÉKESFEHÉRVÁR.

~~V. & H.~~

Muzeumi könyvtár Veszprém

Akaratlanul is a jó kalmár szokása jut eszünkbe, midőn tárgyilagos cikkünk élére a főnebbi címet irtuk. Az év utolsó napján a kalmár lezárja számadásait, végig tekint egy hosszú évnek pénzügyi eredményein, s a bevételek és a kiadások egyeztetése után örvendő látja munkájának gyümölcsét, vagy keserűen csalódik bukása fölött. De mindkét esetben új irányító pontokat jelez ki magának, hogy ezeknek megszívlelése, ezeknek alkalmazása által a jövő év bevételét még inkább növelje, — vagy apaszsa az előre nem várható anyagi hanyatlást, mert a kalmár kezében a lefolyt év adja a kulcsot a jövő esztendő rejtett szekrényéhez.

Az év utolsó napján mi is zárjuk le városunk közegészségügyének számadását, és higgadtan, a való tények figyelembe vételével vizsgáljuk, vajjon mi az eredmény, kedvező, vagy kedvezőtlen volt-e közegészségi állapotunk a mely minden civilizált városnak elsősorú vitális érdeke.

Az egész tavasszal és nyáron át vehemens erővel pusztított vörhenyjárvány még élénk emlékezetünkben van mindnyájunknak, hiszen akkor, úgy-

szólván az utolsó percben a mi hatóságunk is felébredt jól megszokott tétlenségéből, és a járványbizottság megalakulása után a közegészségügyi felügyelő üdvös tanácsait szépen megköszönte, de minden a régi kerékvágásban haladt továbbra is. Az évszázados szenny és piszok az utcák nem söprése, az élelmiszereknek tessék-lássék vizsgálása, a vízvezeték hiánya, a városháztér undorító köpés tengere csak úgy megmaradt, mint azelőtt volt, hiszen mind ezt megszoktuk már, és ennek a jobb sorsra érdemes városnak intéző körei talán fájdalmat is éreznének szívükben, ha a régi dicsőség letűnt emlékeit kereső idegennek legalább ezeket az ősi állapotokat be nem mutathatnák.

Az orvosi kar hatalmas arányu, minden részlet felölélő memorandumban tárta föl a bajok forrását, megjelelte az utat, a melyre föltétlenül, és pedig sürgősen lépünk kell, ha városunk szomorú közegészségügyét szanalni akarjuk. És a sorsa mi lett volna más ennek a memorandumnak, mint az úgynevezett temetésrendező bizottsághoz való utalás, bekerült a tanács, vagy talán a polgármester légmentesen elzárt fiókjába, hogy soha többé meg ne lássa a napvilágot. Nagyon csodáljuk, sőt a közegészség érdekében föltétlenül elítéljük azt a szomorú jelenséget hogy a közgyűlés érdemes tagjai között egyetlen egy sem akadt, ki a kihalászásra legalább interpelláció alakjában nyújtott volna segédkezet, de úgy látszik, nagyon igaz az a mondás, hogy a haraszt mindig úgy zörög, a hogy a szél fúj, a mi városunk szele pedig a memorandum kívánságaira a feledés porát szeretné hatalmas, soha le nem hordható Szamun alakjában borítani. Abból a sok szóbeszédből, mely a városi közgyűlések ódon termében hivatott, és nem hivatott ajkakról felhangzik, vajmi ritkán,

és akkor is csak úgy mellékesen érinti a bőbeszédűség zagyvalékának egy két szava a siralmas közegészségügyet, hiszen hálátlan dolog ez, és az olympusi istenek haragos szempillantása szokott érte lenni az elismerés...

Jelenleg hónapok óta hagymáz járvány pusztít városunkban, a megbetegedések száma nagy, és a halálozási arány is elég magasra rug. E lapok hasábjain még a nyár folyamán megirta Veridicus egyik cikkében, hogy a vörheny még alig szűnik, és már is közeleg a hagymáz réme, a mely, úgy szólván, állandó kellemetlen vendégünk volt a multban, és lesz a jövőben is, míg a város rozoga épületek vásárlásában, kaszárnya-építésben, villanyvilágításban meríti ki anyagi erejét, a helyett, hogy megfelelő vízvezetékéről gondoskodnék, akár tetszik a közgyűlési terem hazabeszélő szónokainak. akár nem. Szegény Veridicust mennyi gáncs, mennyi szidalom érte, hogy az igazat megmondotta, a mihez különben nem is volt prófétai ihletségre szükség, hanem a való tényekkel, és a lemúlt évek tapasztalásaival kellett csupán számolnia.

Hatóságunk ekkor is következetes maradt régi szelleméhez. A helyett, hogy az évek hosszú sora óta vajudó, és csak legutóbb némileg föllandult vízvezetékügyet vette volna sürgősen napirendre, a helybeli lapokhoz fordult bizalmas kéréssel, hogy ne írjanak a járványok dolgáról semmit, mert az ipar és a kereskedelem tönkre megy. A hagymáz azóta szedi áldozatait, de egy-két kut vizének elemzése, és az iskolás gyerekeknek otthon tartása által bizony nem lehet gátat vetni pusztítása elé. Az egészségügyi bizottságnak már régen talpra kellett volna állania, és a viznek megszűrését, felforralását kellett volna a legelőbb intézkedés gyanánt ajánlani olyan város

részére, a melynek az ősök mulasztása, és a jelen indolenciája miatt még a huszadik század kezdetén sincs vízvezetéke.

A lemúlt évben, a melynek utolsó napján elmékedünk szomorú közegészségügyi állapotaink fölött, a tüdővész csökkentésére mi sem történt városunkban, a melynek halálozási statisztikája pedig ijesztő mérvben mutatja nálunk a tüdővész pusztítását. Midőn minden város követi a józan ész, s a modern higiénia tanításait, és a tüdővészesek köpésében találja a tüdővész fertőző csiráját, akkor nálunk még mai napig sem történt intézkedés a városháztér előtt levő köpési egyesület feloszlására. Külvárosunk lakói között — sajnos! — elég gyakori a tüdővész, a melynek csiráit, ismételjük, egyedül a köpés terjeszti, ha az megfelelőleg nem lesz fertőtlenítve. A városháztér előtt sok tüdővészes ember kaszinóz, és bőven ontja köpését, a melynek csirái az ott amúgy is napirenden levő szerves anyagok és hulladékok bomlásából még inkább tenyésznek. Az őszi esős, sáros idő, és a tél fagyakorántsem öli el ezeket a bacillusokat, és így nemcsak a téli locspocs, hanem a nyári kavargó portenger is mindnyájunknak tüdejébe szállítja a megfelelő kvantumot, hogy azután az öldöklő hatás érvenyesüljön.

A várarki csatornát, dögletes levegőnknek és a járványok terjesztésének ezt a kiváló forrását, az idén is tisztogatás alá vette a hatóság, de olyan módon, hogy ezért bizony még Mucsán is rádurrantott volna a szolgabíró az előjárásra. Nyár derekán hányták ki a partra az ammoniakális erjedésben levő rothadt, büzös iszapot, a melynek undorító, az egészséget veszélyeztető szaga miatt a környéken sem lehetett jarni, és nem hordták el azonnal, hanem száradni engedték, hogy minél többben, és minél hosszabb

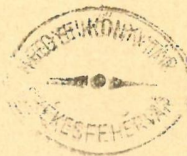
ideig részesülhessenek az illatok özönében. Ez a várarki csatorna, annak organikus, bomló hulladékokkal szaturált tartalma a legnagyobb szegény, de egyuttal a legnagyobb veszedelem is mindnyájunk egészségére, és ennek dacára még most sem boltozta be a hatóság, s vele együtt romba nem döntötte az évszázados szenny és piszok fölött épült többi botrányfészket, a prófuntházat és a régi kaszárnnyát a póstaházzal együtt. Ezek nem tartoztak a lemúlt évben sem a polgármesteri rózsás álmnk közé, hiszen a pénz nem a közegészség legelemibb igényeinek effektuálására való, hanem kell a kaszárnnyakra, kell a rozoga épületekre.

Az antialkoholikus mozgalom, mely a statisztika megdönthetetlen érvényű igazsága alapján a jövő nemzedék erősbödését, az ijesztő mérvben szaporodó elmebajok apasztását, a tüdővész csökkentését, s a társadalmi és etikai züllés javítását pozitív irányban befolyásolja, a mi hatóságunknál süket fülekre talált, és megdöbbenéssel konstatáljuk, hogy a közgyűlésen alig egy-két felszólaló akadt, de ez is nyugodtan beleegyezett a polgármester indítványába, hogy Beregmegyének üdvös átírata a vasárnapi korcsmaszünet tárgyában ad akta tétessék. Közegészségügyi politikánknak semmiségét, a Pató Pál-féle gondolkodást leginkább jellemzik a polgármesternek ezen tárgyban mondott szavai, hogy az átírat meg nem valósítható, mert akkor az adózó alanyok nagy része, a korcsmárosok és pálinkamérők hatalmas gárdája tönkre megy.

Ez a mondás, és az amerikai pénzes nagybácsi emlegetése volt a lemúlt esztendő közegészségügyének két sarkköve, ennél többet nem mondott, de nem is tett hatóságunk a közegészségügy érdekében. A huszonöt éves jubileum fényessége között egy szá-

nandó, rongyokba burkolt, kiéhezett alakot láttunk az ünneplők sokaságában, városunknak közegészségügyét, a mely sirt, midőn mások vigadtak, és panaszló szavaiban egy egész városnak hangja nyilatkozott. hogy most is ott vagyunk, a hol huszonöt év előtt valánk Ez a siralmas alak jelent meg íróasztalunk előtt, újból elmondotta régi keserveit, a melyek a mult időkből bizony még a jövőre is kihatnak, mert nálunk nincsen egészségügyi vezetés, nincsen érzék a higiénia kívánalmai iránt, nincsen előrelátás és gondozás mindnyájunk élete érdekében.

Lezártuk számadásunkat az év utolsó napján, és bizony nagyon szomorú, igazán kétségbeejtő az eredmény. Az ódsóság, a maradi szellem, az indolencia, Pató Pál logikája semmit sem tett a lefolyt esztendőben közegészségügyünk javítására, és hosszú évek szomorú tapasztalása vajmi kevés reményt nyújt, hogy a jövő másként fog alakulni. Városunk mostoha, elhagyott, megvétett gyermekének, közegészségünknek ily körülmények között nem kívánhatunk — boldog új évet!

162779.